

Boek: Haal meer uit je combinatiegroep 2/3 !
Auteur: Cobi Visser en Frida Meints
Uitgeverij: Instondo

In 2016 schreven Cobi Visser en Frida Meints het boek 'Combinatiegroep 2/3. Doen!' Dit gaf houvast voor leerkrachten die zonder, of met weinig ervaring deze combinatiegroep gingen draaien. Steeds meer scholen kiezen er inmiddels voor om, al dan niet vanuit visie, een combinatiegroep 2-3 op te starten. Waar het eerste boek vooral insteekt op de beginstappen die je moet nemen, is dit boek duidelijk het vervolg. Het geeft adviezen en voorbeelden hoe je het onderwijs aan deze groep nog beter vorm kunt geven.

Aanrader 1: Spelenderwijs leren

Het succes van een combinatiegroep 2-3 staat of valt met het concept 'spelenderwijs leren'. De kenmerken hiervan zijn:

- Er is een rijke speelleeromgeving
- Kinderen zijn handelend en spelend bezig
- Kinderen gebruiken zoveel mogelijk zintuigen

De leerkracht moet de voorwaarden creëren voor spelenderwijs leren. Dat betekent dat ze kan (mee)spelen en aansluiten bij het spel van de kinderen. Daarnaast moet ze kennis hebben van de leerlijnen van groep 2 en 3. Door te observeren ziet ze kansen om haar rol optimaal vorm te geven. In groep 3 wordt veelal methodisch gewerkt. Wanneer je meer spelenderwijs aan de slag wilt gaan, zul je keuzes moeten maken. Dit vraagt van de leerkracht om vaardig te zijn in het veranderen van niet spelgeoriënteerde opdrachten in spel georiënteerde opdrachten. Een eenvoudige eerste stap hierin zet je door een vaste opdracht in het werkboek in te wisselen naar een spel georiënteerde opdracht. Doe dit echter alleen als het kan en logisch is. Anders kun je ook vasthouden aan je werkboek.

Aanrader 2: Al die leerlijnen en doelen

Veel leerkrachten vragen zich af hoe ze in een combinatiegroep moeten omgaan met al die leerlijnen en doelen. Onthoud daarom: "Niet het vele is goed, maar het goede is veel."

Leerkrachten die niet alleen de leerlijnen van één jaargroep kennen, maar ook die van de jaren ervoor en erna, hebben kennis van brede leerlijnen. Onderzoek toont aan dat dit een succesfactor is voor een combinatiegroep (1-)2-3.

Daarnaast is het ook goed om te denken in groepsstandaarden. Het helpt om resultaten te verhogen. Stel aan het begin van het schooljaar een groepsstandaard voor rekenen en taal vast waarin je aangeeft welke kinderen uiteindelijk het niveau 'voldoende/ basis' of 'gevorderd' behalen. Stel deze groepsstandaard **niet** bij, want uit onderzoek blijkt dat dit funest is om de doelen uiteindelijk te behalen. Kan een kind het doel niet behalen, zorg dan voor extra instructie en meer oefentijd. Kortom, investeer om het doel te bereiken.

Aanrader 3: Verwerkingstijd organiseren

Het runnen van een groep 2/3 staat of valt met organisatie. Denk als leerkracht altijd goed na over de manier waarop je de lesstof laat verwerken. Ga hierbij uit van het motto 'Samen waar het kan en apart waar het moet.' Kijk hierbij naar een organisatievorm waar beide groepen aan kunnen deelnemen.

Organisatievormen die goed werken in de combinatiegroep 2-3 zijn:

1. Werken met (digi)keuzebord
2. Werken met circuits
3. Hoekenwerk
4. Speelleerplein
5. Automatiseringstijd
6. Werken met een mix van bovenstaande vormen; Het is raadzaam om hier structuur in aan te brengen. Als kinderen de structuur herkennen, biedt dat houvast.

Zorg ervoor dat er in circuits, keuzebordtijd en hoekenwerk altijd automatiseringsopdrachten zijn ingepland voor taal en rekenen

Aanrader 4: Hoeken in de combinatiegroep 2-3

Groep 2-3 heeft zowel spelhoeken waarin rollenspel en drama een plaats krijgen als meer cognitief gerichte hoeken zoals een rekenhoek, motoriekhoeke en taalhoek.

Tijdens het spelenderwijs leren in hoeken functioneren groep 2 en 3 als één groep. Dat betekent dat er een brede leerlijn in de hoeken moet worden uitgezet, waarin de belangrijkste tussendoelen aan bod komen. Daarnaast kunnen doelen ook worden weggezet in routines, ontwikkelingsmateriaal, buitenspelen en kringen.

Aandachtspunt: In een algemene reken- of taalhoek is meestal teveel materiaal aanwezig voor teveel activiteiten (meten, wegen, splitsen, geldrekenen etc.). Het is veel effectiever als de rekenhoek kleiner is. Maak van de rekenhoek een 'splitshoek' als het splitsen onder de aandacht moet worden gebracht en goed aansluit op het thema.

Aanrader 5: Spelenderwijs leren op een speelleerplein

Een leerplein is een grote ruimte waarin tegelijkertijd meer dan één klas of groep werkt onder begeleiding van één of meer begeleiders. Een speelleerplein sluit beter aan bij het begrip spelenderwijs leren.

Voor een speelleerplein kan worden gekozen vanuit:

- Organisatorisch oogpunt, zoals ruimtegebrek in het lokaal
- Didactisch oogpunt, zoals het groepsdoorbrekend spelen en leren
- De gedachte over het welbevinden; als kinderen zich veilig en betrokken voelen, komen zij tot leren

Het is aan te bevelen dat iemand de taak tot speelleerpleincoördinator op zich neemt. Deze evalueert regelmatig het functioneren van het speelleerplein met de andere leerkrachten. Niet alleen de realisatie van een dergelijk plein, maar ook de kwaliteit moet voortdurend bewaakt worden.

Aanrader 6: Taalleesonderwijs in een combinatiegroep 2-3

Er zijn drie aanpakken te onderscheiden:

1. Uitgaan van de leesmethode
2. Uitgaan van de leesmethode, maar met meerdere startmomenten gedurende het schooljaar
3. Natuurlijk leren lezen

Voor jonge kinderen is het belangrijk om veel met taal-lezen bezig te zijn. Een rijke taal-leesomgeving stimuleert spelenderwijs de taal- leesontwikkeling. Hoe meer plezier in taal en (prenten)boeken lezen, des te natuurlijker verloopt bij de meeste kinderen het leren lezen.

Aanrader 7: Rekenen in een combinatiegroep 2-3

Ook bij het rekenen is het belangrijk om de groep te zien als geheel en uit te gaan van de gedachte 'Samen waar het kan, apart waar het moet.' Behandel de combinatiegroep 2-3 daarom zo vaak mogelijk als één groep.

Het is belangrijk om veel aandacht te geven aan reken- en wiskundige vaardigheden. De volgende tips zijn daarom belangrijk:

- Oefen veel en gericht
- Plan minstens 2 tot 3 keer in de week structurele automatiseertijd
- Maak een rekenhoek met memoriseer / automatiseerspelletjes (Ook dobbelstenen!)
- Geef groep 3 één keer per week een rekendictee
- Laat kinderen van groep 2 die al verder op de rekenleerlijn zitten gewoon meedoen

Als het kind de begrippen die bij rekenen horen niet kent en geen context kan duiden, komt het rekenproces niet op gang. De leerkracht dient daarom aandacht aan rekentaal te schenken. Het kan helpend zijn om een lijst met rekentaal te maken (groot, dik, vol, meer, kleiner dan...). Spreek met je collega's af hoe deze taal aan de orde komt.

Conclusie

Zoals zoveel boeken uit de TIBtools serie is ook dit boek weer sterk in eenvoud. Je leest tussen alle regels door hoe ervaren en deskundig beide auteurs zijn. Waar het eerste boek 'Combinatiegroep 2/3. Doen!' zich vooral richtte op het opstarten en draaien van deze combigroep, is het nieuwe deel een prachtige aanvulling. Als je de organisatie van een combinatiegroep eenmaal hebt staan, kan je het gevoel bekruipen dat zaken beter kunnen. Dit boek geeft je veel praktische handvatten.

De titel insinueert dat het boek vooral geschreven is voor de combi 2-3. Daarin doet het zichzelf flink tekort. Dagelijks zie en spreek ik leerkrachten van groep 3 die graag meer spelactiviteiten willen aanbieden, maar niet goed weten hoe ze dit vorm kunnen geven. Bij een groep 2-3 word je ertoe gedwongen om hiermee aan de slag te gaan. Ik vind dit boek dan ook zeker een aanrader voor leerkrachten in groep 3 die meer spelenderwijs willen werken, zonder concessies te hoeven doen aan de opbrengsten. Sterker nog; ik kan me goed voorstellen dat dit boek veel handvatten geeft om meer aan de speelwens van kinderen tegemoet te komen waardoor de opbrengsten juist groter worden. Kortom; ga je starten met een combi 2-3, werk je al in een combi 2-3, of wil je meer spelenderwijs leren invoeren in groep 3 dan is ook deze TIBtool een echte aanrader!